



T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 13/11/2025 16:56
Sayı: E-120.07.03-1736045

2025 AİLE YILI

Sayı : E-85112434-610-7538061

Konu : Soru Önergeleri

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA
(Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı)

- İlgi : a) 21.04.2025 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1615003 sayılı yazınız.
b) 13.06.2025 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1643991 sayılı yazınız.
c) 22.07.2025 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1669528 sayılı yazınız.
ç) 01.08.2025 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1675051 sayılı yazınız.
d) 06.10.2025 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1710225 sayılı yazınız.
e) 09.10.2025 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1714399 sayılı yazınız.

İlgi yazılar ekinde yer alan soru önergelerine ilişkin Bakanlığımızca hazırlanan cevaplar Ek'te sunulmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Mehmet Nuri ERSOY
Bakan

Ek: Liste ve Cevaplar (12 Sayfa)

7/26826 SK 144

7/28907 SK 176

7/30754 SK 11

7/31529 SK 11

7/34165 SK 18

7/34492 SK 20

7/34495 SK 20

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Doğrulama Kodu: 08AF6626-855E-4602-BFC1-0ACBF60BF9A8 Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/ktb-ebys>

Cumhuriyet Bulvarı No: 4 Ulus Altındağ / ANKARA
Telefon No: (312) 470 8000 Belge Geçer No: (312) 470 5131
<http://www.ktb.gov.tr> <http://sgb.ktb.gov.tr>
KEP Adresi : kulturveturizmbakanligi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Hasgül ÇAKAN
İşletme İşçisi
Telefon No: (312) 470 50 05



**DİYARBAKIR MİLLETVEKİLİ SAYIN AV. DR. SEZGİN TANRIKULU'NUN
7/31529 ESAS SAYILI SORU ÖNERGESİNE BAKANLIĞIMIZCA HAZIRLANAN
CEVAP**

Bakanlığımız (Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü)'ca;

"Diyarbakır Kalesi ve Hevsel Bahçeleri Kültürel Peyzaj Alanı" içerisinde yer alan 82 dış burç ve İçkale'deki 18 burç olmak üzere toplam 100 burçtan oluşan Diyarbakır Kent Surları ve Burçlarına yönelik rölöve, restitüsyon, restorasyon ve revizyon projeleri, 2011-2025 yılları arasında Koruma Bölge Kurulunun çeşitli Kararlarıyla onaylanmıştır. Onaylanan projeler doğrultusunda yürütülen uygulama çalışmaları halen devam etmektedir. Bu kapsamda;

2017-2025 yılları arasında alınan Kararlarla surlardaki yazılama, grafiti, sıva-seramik kalıntıları ve bitki oluşumlarının temizliği yapılmıştır.

Söz konusu peyzaj alanı içerisinde yer alan On Gözlü Köprü, onaylı projeler doğrultusunda onarılmıştır. Köprünün koruma alanı içerisinde tespit edilen izinsiz uygulamaların kaldırılması yönünde Koruma Bölge Kurulu Kararları alınarak suç duyurularında bulunulmuştur. Anzele Parkı'na yönelik çevre düzenleme projesi uygun bulunmuş; park içerisinde yer alan su havuzu ve Dabakhane'ye ilişkin rölöve, restitüsyon ve restorasyon projeleri ise 2015 yılında onaylanarak, söz konusu taşınmazların onarımı tamamlanmıştır.

UNESCO Dünya Miras Sözleşmesinin Uygulanmasına Dair Rehber'in 172'nci ve 118'inci maddeleri uyarınca, "Diyarbakır Kalesi ve Hevsel Bahçeleri Kültürel Peyzaj Alanı"nda hayata geçirilmesi planlanan büyük ölçekli plan, proje, inşai ve fiziki uygulamalar öncesinde Dünya Miras Merkezi bilgilendirilmekte; ilgili idarelerce hazırlanan ve Bakanlığımıza iletilen Kültürel Miras Etki Değerlendirme Raporları UNESCO Dünya Miras Merkezine sunulmaktadır.

"Diyarbakır Kalesi ve Hevsel Bahçeleri Kültürel Peyzajı" Dünya Miras Alanımızın korunma durumu Dünya Miras Komitesi tarafından her sene değerlendirilmekte olup alana ilişkin alınan komite Kararlarında Diyarbakır Surları Restitüsyon/Restorasyon Projesi kapsamında yürütülen faaliyetlerin uluslararası standartlara uygun olduğu belirtilmiş ve örnek uygulama için ülkemize teşekkür edilmiştir.

"Diyarbakır Kalesi ve Hevsel Bahçeleri Kültürel Peyzajı Yönetim Planı"nın güncellenmesi için 2023 yılında Bakanlığımız Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü ile Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi arasında bir iş birliği protokolü

imzalanmış olup çalışmalar protokol kapsamında Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi tarafından Bakanlığımız ile koordineli şekilde yürütülmektedir.

Söz konusu alanda, Bakanlığımız bütçesinden aktarılan ödenekler ile 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu kapsamında rölöve, restitüsyon, restorasyon proje ve uygulama işleri gerçekleştirilmiştir.

2015 yılında UNESCO Dünya Miras Listesi'ne alınan "Diyarbakır Kalesi ve Hevsel Bahçeleri Kültürel Peyzajı"nın koruma durumu Dünya Miras Komitesi tarafından izlenmekte olup varlığa ilişkin Dünya Miras Komitesi tarafından bir dizi kararlar alınmaktadır. Anılan Kararlarda, varlığın korunma durumuna ilişkin güncellenmiş raporun UNESCO Dünya Miras Merkezine iletilmesi istenmiştir. Bu çerçevede 2016, 2017, 2018, 2020, 2022 ve 2024 yıllarında korunma durumu raporları UNESCO Dünya Miras Merkezine iletilmiştir.

Ayrıca; miras alanının korunma durumuna ilişkin Dünya Miras Komitesinin 44 COM 7B.56 sayılı kararı uyarınca 27 Kasım-03 Aralık 2022 tarihleri arasında yerinde inceleme yapmak üzere UNESCO Dünya Mirası Merkezi/ICOMOS Reaktif İzleme Misyonu gerçekleştirilmiştir.

6-16 Temmuz 2025 tarihlerinde Paris'te gerçekleştirilen Dünya Miras Komitesinin 47. Oturumunda "Diyarbakır Kalesi ve Hevsel Bahçeleri Kültürel Peyzaj Alanı"nın korunma durumu değerlendirilmiş ve 47 COM7B.129 sayılı karar alınmıştır. Alınan karar ile alanın koruma durumuna ilişkin 1 Aralık 2025 tarihine kadar Dünya Miras Merkezine iletilmesi istenen rapor ile ilgili süreç devam etmektedir.

2015 sonrası, Bakanlığımızın ilgili birimlerince Suriçi bölgesinde yürütülen hasar tespit çalışmaları sonucunda; 42 az hasarlı, 47 orta hasarlı, 59 ağır hasarlı ve 25 yıkılmış olmak üzere toplam 173 tescilli taşınmazın zarar gördüğü belirlenmiştir.

Hasar tespit çalışmalarının ardından, alanda yer alan tescilli taşınmazların tamamına yönelik olarak hazırlanan rölöve, restitüsyon ve restorasyon projeleri, Koruma Bölge Kurulu tarafından değerlendirilerek uygun bulunmuştur. Suriçi Kentsel Sit Alanı'nda söz konusu uygulama çalışmaları Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından gerçekleştirilmiştir.

Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğünce korunması gerekli kültür varlıklarının rölöve, restitüsyon, restorasyon projeleri, sokak sağlıklılaştırma vb. çalışmalara yönelik mal ve hizmet alımlarına ilişkin iş ve işlemler Korunması Gerekli Kültür Varlıklarının Onarımları ve Restorasyonları ile Çevre Düzenlemesine İlişkin Mal ve Hizmet Alımlarına Dair Usul ve Esaslar doğrultusunda yürütülmektedir.